

Az ígélet elsőbbsége

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 9:11-17; 15:1-6; 2Mózes 16:22-26; Máté 5:17-20; Galata 3:15-20

„Mert ha törvényből van az örökség, akkor többé nem ígéletből; Ábrahámnak pedig ígélet által ajándékozta azt az Isten” (Gal 3:18).

Valaki egyszer megkérdezte egy politikustól: „Betartotta a kampány idején tett minden ígéletét?” „Igen – felelte –, legalábbis azokat, amelyeknek a betartása szándékomban állt.”

Ugyan kivel nem fordult már elő valamikor, hogy tapasztalta, mit is jelent a megszegett ígélet? Vagy ő szegte meg ígéletét, vagy a neki tett ígéletet nem tartotta be valaki más.

Időnként az ember megfogad valamit, és akkor még szándékában is áll betartani, később azonban ez mégis elmarad. Mások pedig már abban a pillanatban tudják, amint a szó elhagyja ajkukat vagy az ujjukkal leírják a betűket, hogy csupán hazugság volt, bármit is ígértek.

Ránk nézve szerencse, hogy Isten ígéretei egészen más kategóriába tartoznak! Isten szava biztos és változatlan. *„Nem csak szóltam, ki is viszem, elvégezem, meg is cselekszem”* (Ézs 46:11).

E heti tanulmányunkban Pál az Ábrahámnak tett isteni ígélet és a négyszázharminc évvel később adott törvény közötti kapcsolatra irányítja a figyelmünket. Hogyan értendő e kettő kapcsolata? Mi következik mindebből az evangélium hirdetésére vonatkozóan?

TÖRVÉNY ÉS HIT (GALATA 3:15-18)

Noha Pál ellenfelei elfogadták: Ábrahám életét legfőképpen a hit jellemezte, az apostol számított rá, hogy további kérdéseik lesznek. Azt tudakolják, hogy miért is adta Isten Izraelnek a törvényt nagyjából négy évszázaddal Ábrahám kora után. Vajon a törvényadás nem közömbösített minden korábbi megállapodást?

Mi volt a célja Pálnak azzal, hogy egy ember végrendeletéhez hasonlította Isten Ábrahámmal kötött szövetségét?

Általában véve a szövetség és a végrendelet eltér egymástól. A szövetség jellemzően két vagy több fél közös megegyezése, amit szerződésnek vagy megállapodásnak is neveznek. Ezzel szemben a végrendelet egyetlen ember kijelentése. Az Ószövetség görög fordítása, a Septuaginta sosem használja Isten Ábrahámmal kötött szövetségére a kölcsönös megegyezés vagy szerződés görög szavát (*syntheke*), csak azt, ami a végrendeletre vonatkozik (*diateke*). Miért? Valószínűleg azért, mert a fordítók felismerték, hogy Isten Ábrahámmal kötött szövetsége nem két személy kölcsönös megállapodása volt, amelyben egyaránt kötelező ígéreteket tettek volna. Ellenkezőleg! Isten szövetségének az alapja egyedül a saját akarata volt, semmi más. Nem fűzte hozzá azt sem, hogy „ha”, „és”, „de”. Ábrahámnak pedig egyszerűen el kellett fogadnia Isten szavát. Pál a „végakarát” és a „szövetség” kettős jelentéséből kiindulva világít rá Isten Ábrahámmal kötött szövetségének sajátosság jellemzőire. Amint az emberek végrendeletére jellemző, Isten ígéretei is a megnevezett kedvezményezettnek szólnak: Ábrahámnak és utódainak (1Móz 12:1-5; Gal 3:16). Bennük foglaltatik az örökség megnevezése is (1Móz 13:15; 17:8; Róm 4:13; Gal 3:29). Pál azonban azt tartja a legfontosabbnak, hogy Isten ígérete nem változik. Egy ember végakarata nem változik érvénybe lépése után, hasonlóképpen a Mózes által adott törvény sem közömbösítheti egyszerűen Isten szövetségét, amit korábban Ábrahámmal megkötött. Isten szövetsége ígéret (Gal 3:16), Ő pedig semmiképp sem szegi meg ígéreteit (Ézs 46:11; Zsid 6:18).

A következő szakaszokban (1Móz 9:11-17; 15:18; 17:1-21) helyettesítsük a szövetség szót azzal, hogy ígéret! Mit mondhatunk el a „szövetségről” ezekben a részekben? Mennyiben lesz világosabb a jelentése, ha Isten szövetségét ígéretként értelmezzük? Miért értjük meg jobban ezáltal azt, hogy mi is a szövetség? Még mit tanulhatunk Isten jelleméről az ímént olvasott részekből?

HIT ÉS TÖRVÉNY (RÓMA 3:31)

Pál erőteljesen érvelt amellett, hogy az Istennel való kapcsolatban elsődleges a hit szerepe. Újból és újból kijelentette, hogy az üdvösségnek nem előfeltétele sem a körümetélkedés, sem a törvény egyetlen más cselekedete, „*mivel a törvény cselekedeteiből nem igazul meg egy test sem*” (Gal 2:16). Továbbá nem a törvény cselekedete, hanem a hit a keresztények meghatározó jegye (Gal 3:7). A törvény cselekedeteinek ismételt tagadása nyomán felvetődhet a kérdés: *Vajon a törvény már lényegtelen volna? Eltörölte Isten a törvényt?*

Arra gondolt volna Pál, hogy a hit hatályon kívül helyezi a törvényt, mivel hit által nyerjük el az üdvösséget, nem pedig a törvény cselekedeteivel? Mit mondanak a következő szövegek? Vö. Róm 3:31 versét Mt 5:17-20, Róm 7:7, 12 és 8:3 verseivel!

Pál érvelése Róma 3. fejezetében párhuzamos azzal, amit a hit és a törvény kérdéséről a Galáciai levélben írt. Érezte, megjegyzéseiből némelyek talán arra következtethetnek, hogy a hit fontosságát a törvény kárára akarja kiemelni, ezért teszi fel a szónoki kérdést Róm 3:31 versében: „*A törvényt tehát hiábavalóvá tesszük-e a hit által?*” Vagy, ahogy az új protestáns fordításban olvashatjuk: „*Érvénytelenné tesszük tehát...?*” Az itt szereplő szó görögül a *katargeo*, amit Pál gyakran használ, és úgy fordíthatjuk, hogy „*hiábavalóvá tesz*” (Róm 3:3), „*eltöröl*” (Ef 2:15), „*megsemmisül*” (Róm 6:6, új prot. ford.), vagy akár *elpusztít* értelemben is vehető, mint pl. 1Kor 6:13 versében. Világos, ha Pál azt kívánta volna erősíteni, hogy Isten valamiféleképp eltörölte a törvényt a kereszten, amint ma egyesek magyarázzák tanítását, akkor azt itt tette volna meg. Ám az apostol hangsúlyos „Nem”-mel tagadja ezt a gondolatot, sőt, egyértelműen kifejezi, hogy evangéliuma meg is erősíti a törvényt. „A hit általi megigazulás terve bemutatja, hogyan tekint Isten a törvényére, amikor megköveteli, ugyanakkor rendelkezésünkre is bocsátja az engesztelő áldozatot. Ha a hit általi megigazulás eltörölné a törvényt, akkor nem lett volna szükség Krisztus engesztelő halálára ahhoz, hogy a bűnös felszabaduljon bűnei alól és így újból békében lehessen Istennel. Továbbá az őszinte hitben benne foglaltatik az is, hogy az ember fenntartás nélkül kész teljesíteni Isten akaratát, törvénye iránt engedelmesen él... Csak az engedelmességhez vezethet el az igaz hit, ami a Megváltó iránti, teljes szívből fakadó szereteten alapul” (*The SDA Bible Commentary*. 6. köt. 510. o.).

A TÖRVÉNY CÉLJA

Gal 3:19-29 szakaszában Pál többször is utal a törvényre. Elsősorban mire vonatkoznak a szavai a Galáciai levélnek ebben a részében?

Egyesek szerint az „*amíg*” szó a 19. versben azt érzékelteti, hogy ez a törvény csak átmeneti jellegű volt, ennél fogva a szakasz bizonyára a ceremoniális törvényre utal, ami betöltötte a célját a kereszten és majd véget ért. Ez önmagában érthető lenne, mégis úgy tűnik, Pál nem erre mutat a Galáciai levélben. Noha Isten a bűn miatt adta a ceremoniális és az erkölcsi törvényt is a Sínai-hegynél, látni fogjuk a következő kérdést mérlegelve, hogy Pál valószínűleg elsősorban az erkölcsi törvényre gondolt.

Valóban azt mondja Pál, hogy a törvény „adatott”? Milyen célból? Vö. Gal 3:19; Róm 5:13, 20!

Pál nem azt mondja, hogy a törvény kiegészíti Istennek az Ábrahámmal kötött szövetségét, mintha, mondjuk az eredeti végrendeletnek egy függeléke vagy záradéka volna, megváltoztatva az eredeti rendelkezést. A törvény már jóval a Sínai-hegynél történt események előtt létezett (lásd a holnapi részt). Pál itt arra gondol, hogy Izrael egészen más okból kapta a törvényt. Az volt Isten célja, hogy ismét maga felé irányítsa a népet, vissza a kegyelemhez, amit mindazoknak felkínál, akik hit által térnek hozzá. A törvény felnyitja a szemünket bűnös állapotunkra, arra, hogy szükségünk van Isten kegyelmére. Az Úrnak nem az volt a terve a törvénnyel, hogy ez egy program legyen, ami által „kiérdemelnénk” az üdvösséget. Ellenkezőleg! Pál szerint Isten azért adta, hogy „*a bűn megnövekedjék*” (Róm 5:20) – vagyis, hogy világosabban megmutassa nekünk, hol van bűn az életünkben (Róm 7:7, 13).

A ceremoniális törvény a Messiásra mutatott, hangsúlyozta a szentség fontosságát, a Megváltóra utaltságunkat, viszont a tiltásokat megfogalmazó erkölcsi törvény az, ami leleplezi a bűnt és bemutatja, hogy ez nem csupán része természetes állapotunknak, hanem valóban Isten törvényének megszegése (Róm 3:20; 5:13, 20; 7:7-8, 13). Ezért mondja Pál, hogy „*ahol pedig nincsen törvény, ott törvény ellen való cselekedet sincsen*” (Róm 4:15).

„A törvény úgy hat, mint egy nagyító. Ha azon keresztül nézünk, attól nem lesz több koszos folt az öltözeten, csak világosabban lehet azokat látni, sokkal többet észreveszünk, mintha szabad szemmel figyelnénk” (William Hendriksen: *New Testament Commentary. Exposition on Galatians*. Grand Rapids, Mich., 1968, Baker Book House, 141. o.).

ISTEN TÖRVÉNYÉNEK ÉRVÉNYESSÉGE

Pál kijelentette, hogy a törvény a Sínai-hegynél adatott. Úgy érthetjük ezt, hogy szerinte azt megelőzően nem létezett törvény? Ha nem így kell érteni, mi a különbség a Sínai-hegy előtti és utáni idő között (1Móz 9:5-6; 18:19; 26:5; 39:7-10; 2Móz 16:22-26)?

Istennek nem kellett mennydörgés, villámlás és halálbüntetés fenyegetése kíséretében kinyilatkoztatnia törvényét Ábrahámnak (2Móz 19:10-23). Akkor az izraelitáknak miért úgy adta mégis a törvényt? Azért, mert egyiptomi szolgaságuk idején az izraeliták megfélemedtek Isten hatalmas voltáról és magas erkölcsi kívánalmairól. Ebből következően rá kellett döbenniük saját bűnösségük mélységére, valamint érzékelniük kellett Isten törvényének szentségét. A Sínai-hegynél adott kinyilatkoztatás éppen ezt biztosította.

Mit értett Pál azon, hogy a törvény „adatott, amíg eljő a Mag, akinek tétetett az ígéret” (Gal 3:16-19)?

Ezt a szakaszt sokan úgy értelmezik, hogy Isten csak egy bizonyos időre adta a törvényt a Sínai-hegynél, Ábrahám kora után négyszázharminc évvel, és Krisztus eljövetelkor hatályát veszítette. Ez a magyarázat azonban ellentétben áll azzal, amit az apostol a Római levélben mond a törvényről, ill. amit más bibliai helyeken találunk, pl. Mt 5:17-19 verseiben. Gyakori hiba ennél a szakasznál, hogy az olvasók az „amíg” szót időkorlátozásként értelmezik. Itt azonban nem érthető úgy. A zsoltáros az Urat félő emberről szólva így ír: „*Rendületlen az ő szíve; nem fél, míglen ellenségeire lenéz*” (Zsolt 112:8). Azt jelentené ez, hogy amikor meglátja az ellenségeit, elkezd félni? Jel 2:25 versében Jézus ezt mondja: „*Hanem ami nálatok van, azt tartsátok meg addig, míg eljövök.*” Úgy érti ezt Jézus, hogy eljövetele után már nem kell hűségesnek lennünk? A törvény szerepe nem ért véget Krisztus eljövetelével. Amíg csak létezik a törvény, rámutat a bűnre. Pál itt azt mondja, hogy Krisztus eljövetele az emberiség történelmének meghatározó fordulópontja lett. Krisztus meg tudta tenni, amire a törvény nem képes – igazi ellenszert adni a bűnre, azaz megigazítani a bűnösöket és Lelke által beteljesíteni törvényét bennük (Róm 8:3-4).

Nézzük meg, mi történt a Sínai-hegynél! Az izraeliták láthatták Isten hatalmának megnyilvánulásait, és mégis mit tettek!? Mire utal ez azzal kapcsolatban, hogy milyen az igaz hit, hogyan tehetünk rá szert és őrizhetjük meg (lásd Kol 2:6)?

AZ ÍGÉRET KÜLÖNB VOLTA

„Ez az, aki ott volt a gyülekezetben a pusztában a Sínai hegyen vele beszéző angyallal és a mi atyáinkkal; ki élő ígéket vőn, hogy nekünk adja” (ApCsel 7:38).

Gal 3:19-20 verseiben Pál folytatja gondolatmenetét arról, hogy a törvény nem törli el a kegyelem szövetségét. Ez azért fontos, mert ha ellenfelei teológiai érvelése helytálló volna, a törvény éppenséggel valóban eltörölné a kegyelmet. Milyen helyzetben lennénk akkor bűnösként, ha üdvösségünket illetően nem Isten kegyelmére, hanem csak arra számíthatnánk, hogy sikerül betartanunk a törvényt!/? Végeredményben reménység nélkül maradnánk.

Gal 3:19-20 verseiben Pál megjegyzésének részletei ugyan nehezebben érthetőek, az azonban világos, hogy alapvetően mit akar kifejezni: a törvény az ígélet után következik, mert angyalok és Mózes közvetítésével nyertük. *Mózes második könyve* nem említi az angyalokat a törvényadással kapcsolatban, de a Szentírás számos más része igen (5Móz 33:2; ApCsel 7:38, 53; Zsid 2:2). Pál a *közbenjáró* szót Krisztusra vonatkoztatva használja 1Tim 2:5 versében, a Galáciai levél itt idézett részében azonban megjegyzései erősen arra utalnak, hogy 5Móz 5:5 versére gondol, ahol Mózes így szól: *„Én pedig az Úr között és tiközöttetek állok vala abban az időben, hogy megjelentsem néktek az Úr beszédét.”*

Fenséges volt a törvényadás jelene a Sínai-hegynél, angyalok számtalan sokasága figyelte, nem más, mint Mózes volt az, aki átadta a népnek a törvényt, ám ez egy közvetett cselekmény volt. Ezzel éles ellentétben Isten közvetlenül nyilatkoztatta ki ígéletét Ábrahámnak (és így minden hívőnek), nem volt szükség közvetítőre. Végeredményben tehát valóban igen fontos a törvény, de nem töltheti be a kegyelem általi megváltás hitel elfogadott ígéletének helyét. Ellenkezőleg! A törvény segít jobban megérteni, hogy milyen nagyszerű is ez az ígélet.

Írjuk le, hogy milyenek voltak Ábrahám közvetlen találkozásai Istennel! Mi volt a haszna annak, hogy a pátriárka ilyen bensőséges módon találkozhatott az Úrral? Lásd 1Móz 15:1-6; 18:1-33; 22:1-18!

Említsünk más eseteket is, amikor bibliai alakok találkoztak Istennel: Ádám és Éva az Édenben (1Mózes 3); Jákób létrája (1Mózes 28); Pál a damaskuszi úton (Apostolok cselekedetei 9)! Talán nekünk nem volt efféle drámai élményünk, mégis hogyan mutatta meg magát nekünk Isten?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

„Rabszolgasága idején a nép nagymértékben elvesztette Isten ismeretét és az ábrahái szövetség alapelveinek ismeretét is. Egyiptomból való kiszabadításuk után Isten igyekezett feltárni előttük hatalmát és kegyelmét, hogy ezek elvezessék őket oda, ahol minden arra indítja majd őket, hogy egyedül csak Őt szeressék és egyedül csak benne bízzanak. Isten azért vezette őket a Vörös-tenger partjára – ahol a nyomukban lévő és őket üldöző egyiptomi hadsereg miatt megmenekülésük lehetetlennek látszott –, hogy felfoghassák teljes tehetetlenségüket és az isteni segítségre való szükségüket. Isten csak azután szabadította ki őket az egyiptomiak kezéből, a biztos pusztulásból, miután megértették helyzetüket. Akkor és ott megtelt a szívük Isten iránti hálával, szeretettel és Isten hatalmában való feltétlen bizalommal. Szabadítójukként Isten magához vonta őket, legalábbis időlegesen. Isten azonban egy sokkal nagyobb igazsággal is hatni akart elméjükre. Mivel a bálványimádás és az erkölcsi romlottság közepette éltek, ezért nem volt valódi fogalmuk Isten szentségéről, saját szívük rendkívül bűnös voltáról. Képtelenek voltak felfogni, hogy saját erejük és akaratuk nem elegendő ahhoz, hogy igazán engedelmeskedni tudjanak Isten törvényének. Azt sem tudták igazán megérteni, hogy szükségük van Megváltóra. Mindezekre meg kellett tanítani őket” (Ellen G. White: *Patriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 331. o.).

„Isten törvénye, amit a Sínai-hegyről rettenetet keltő fenségében nyilatkoztattott ki, a bűnösre kimondott kárhozható ítélet. A törvény körébe tartozik az ítélet kimondása, de nincs benne erő a megbocsátásra, sem a megváltásra” (Ellen G. White megjegyzései, *The SDA Bible Commentary*. 6. köt. 1094. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) **Mit jelent számunkra az, hogy megbízhatunk Isten ígéreteiben? Vagy talán kérdezhetnénk azt is: hogyan tanulhatunk meg bízni Isten szavában?**
- 2) **Milyen szempontból fenyeget, hogy a környezetünk káros hatása következtében szem elől tévesztjük az Istentől kapott fontos igazságokat? Hogyan ismerhetjük fel a rossz hatásokat? Mit tehetünk ellenük?**

ÖSSZEFOGLALÁS: A sínai-hegyi törvényadás után nem vált érvénytelené Isten Ábrahámnak tett ígérete, mint ahogy a törvény sem változtatott az ígéret tartalmán. Isten azért adta a törvényt, hogy az ember megláthassa bűnösségének igazi mértékét és felismerje: milyen nagy szüksége van az Ábrahámnak és utódainak adott isteni ígéretekre.

SZALKAI LAJOS:

EGYETLEN MENEDÉKÜNK

Új Glóbuszunk sírna Utánad.
Idegünk feszült – régi gond –
Földünkre *égi* üzenetnek
nem hull ma más: tavalyi lomb.

Te egykor útra tártad szárnyad,
s nem bántad: Ég helyett a Föld –
Nem szóltál: „Fertőzés, vizzály vár,
züllött bolygó – csal itt a zöld.

Kérlek, Atyám, ne kelljen mennem,
kik élnek, mind ámokfutók,
lábamra gaz, meg sár tapadhat,
s meg kell haljak előbb-utóbb.”

Jöttél, – hisz tudtad: itt *az órád*,
bár jönni fog még *óra* más,
kis Betlehemből Golgothára:
csak percnyi, röpké állomás:

két pózna csak – de *egy* fatörzs volt –
– *egy* fából: jászol és kereszt –
s *egy* kéz ácsolja mind e kettőt
(tőlünk *csak ennyi* telhetett):

s lett két traverz, mit egybekötni:
Te vagy e szent távvezeték

és áramíved ma: a gyertyánk,
Jézus: egyetlen Menedék!